

Bonding – vzťah podporujúci dojčenie

PhDr. Ľubomíra Karolová, prof. PhDr. Mária Kilíková, PhD., MPH

Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety v Bratislave, n. o.

Bonding je charakterizovaný ako vzťah, ktorý upevňuje citovú väzbu medzi matkou a novorodencom, podporuje adaptáciu, termoreguláciu a imunitu novorodenca. Cieľom štúdie bolo uskutočniť systematický zber a kvantitatívnu analýzu dát o bondingu. Zistiť, či existuje štatisticky významný vzťah medzi bondingom a plným dojčením novorodencov pri prepustení do domácej starostlivosti. Na zber dát sme použili metódu obsahovej analýzy dokumentov ($n = 1\,650$) a metódu korelačnej analýzy. V súbore novorodencov narodených v roku 2023 sme identifikovali realizáciu bondingu u 1 282 novorodencov (77,7 %). Pri prepustení do domácej starostlivosti bolo plne dojčených 65,3 % novorodencov ($n = 1\,078$). Výsledky analýzy potvrdili štatistickú významnosť medzi bondingom a plným dojčením novorodencov ($r = 0,9178$).

Kľúčové slová: bonding, novorodenec, dojčenie.

Bonding – a relationship supporting to breastfeeding

Bonding is characterized as a relationship that strengthens the emotional bond between mother and newborn, promotes adaptation, thermoregulation and immunity of the newborn. The aim of the study was to conduct a systematic collection and quantitative analysis of bonding data. To determine whether there is a statistically significant relationship between bonding and full breastfeeding of newborns at discharge to home care. We used document content analysis method ($n = 1\,650$) and correlation analysis method to collect data. In the set of newborns born in 2023, we identified the implementation of bonding in 1 282 newborns (77,7 %). At discharge to home care, 65,3 % of newborns were fully breastfed ($n = 1\,078$). The results of the analysis confirmed statistical significance between bonding and full breastfeeding of newborns ($r = 0.9178$).

Key words: bonding, newborn, breastfeeding.

Úvod

Podpora bondingu po pôrode sa realizuje na pôrodných sálach poskytovateľov zdravotnej starostlivosti, ktorí splnili kritériá na udeľenie označenia „Nemocnice priateľské k matkám a deťom“ – Mother and Baby Friendly Hospital Initiative (MBFHI). Stáva sa neoddeliteľnou súčasťou popôrodnej starostlivosti o matku a dieťa. Autori (1, 2) sa zhodujú v názore, že ide o neprerušovaný kontakt nahého novorodenca ihneď po pôrode s kožou matky, pričom jeho vyvrcholením je prvé dojčenie. Odporúča sa, aby tento kontakt bol začatý hneď po pôrode, alebo do 5 minút po pôrode a trval

aspoň 60 minút. Podľa Mazúchovej, Kelčíkovej a Vasilkovej (3) bonding u novorodenca stabilizuje dýchanie, zvyšuje hladinu glukózy v krvi a optimalizuje termoreguláciu. Kaščáková, Hašto (4) upriamujú pozornosť na význam oxytocínu v procese vytvárania unikátnej väzby medzi matkou a novorodencom. Bonding po pôrode determinuje správanie sa novorodenca v deviatich inštinktívnych fázach správania sa: pôrodný plač, relaxácia, prebúdzanie, aktivita, odpočinok, plazenie, zoznamovanie sa, satie na prsníku a relaxovanie – spánok. Tento proces podmieňuje vývin zmyslov: zraku, sluchu, hmatu, chuti, čuchu a pohybu (1, 3, 4, 5). Odborníci

DECLARATIONS:

Declaration of originality:

The manuscript is original and has not been published or submitted elsewhere.

Ethical principles compliance:

The authors attest that their study was approved by the local Ethical Committee and is in compliance with human studies and animal welfare regulations of the authors' institutions as well as with the World Medical Association Declaration of Helsinki on Ethical Principles for Medical Research Involving Human Subjects adopted by the 18th WMA General Assembly in Helsinki, Finland, in June 1964, with subsequent amendments, as well as with the ICMJE Recommendations for the Conduct, Reporting, Editing, and Publication of Scholarly Work in Medical Journals, updated in December 2018, including patient consent where appropriate.

Conflict of interest and financial disclosures:

None.

Funding/Support:

None.

Cit. zkr: *Pediatr. praxi.* 2024;25(3):187-189

<https://doi.org/10.36290/ped.2024.039>

Článok prijat redakci: 12. 2. 2024

Článok prijat k tisku: 9. 4. 2024

PhDr. Ľubomíra Karolová

lubomirakarolova@gmail.com

apelujú na potrebu podpory bondingu, ktorá spočíva v komforte prostredia na pôrodnej sále. Ide teplotný komfort, bezpečnosť novorodenca, matky a celkovú bezpečnosť poskytovania popôrodnej starostlivosti. Kontinuálny a intervalový monitoring v prvej, piatej, desiatej minúte a následne každých 15 minút do ukončenia bondingu je znakom bezpečného bondingu (6, 7). Niet pochyb o výhodách bondingu pre matku a dieťa, je však potrebné spomenúť aj to, že môže so sebou niesť aj určité riziká. Najzávažnejším rizikom je náhly, neočakávaný kolaps novorodenca (Sudden Unexpected postnatal of Newborn – SUPC), ktorý sa najčastejšie popisuje v prvých hodinách novorodenca. Jeho incidencia je uvádzaná s pomerne veľkým rozpätím, aj vzhľadom k tomu, že nie vždy je správne vykonaný záznam v dokumentácii. V Európe sa uvádza od 2,2–38/100 000 novorodencov (8). Súčasťou prípravy rodičov na pôrod by malo byť aj z týchto dôvodov ich poučenie o tom, ako bude bonding po pôrode prebiehať, aby boli pripravení stať sa aktívnymi účastníkmi pri sledovaní prejavov správania ich dieťaťa. Súčasťou bezpečných postupov pre zdravotnícke zariadenie, je vypracovaný postup bezpečného bondingu a dokumentácia pre zaznamenávanie jeho priebehu.

Cieľom štúdie je zistiť, či existuje štatisticky významný vzťah medzi bondingom a plným dojčením novorodencov pri prepustení do domácej starostlivosti.

Metodika

Do súboru boli zaradení všetci novorodenci s rôznymi pôrodnými hmotnosťami, ktorí sa narodili v danom zdravotníckom zariadení v roku 2023. Z celkového počtu ($n = 1\,650$) novorodencov bolo 869 chlapcov a 781 dievčat. Metódou obsahovej analýzy zdravotnej dokumentácie sme detekovali počet novorodencov, u ktorých sa bonding praktizoval bezprostredne po pôrode a počet novorodencov plne dojčených pri prepustení do domácej starostlivosti. Dáta sme korelovali pomocou funkcie CORREL a určili sme korelačný koeficient medzi bondingom a plným dojčením pri prepustení do domácej starostlivosti.

Výsledky

Z obsahovej analýzy dokumentov vyplynulo zistenie o poučení každej matky

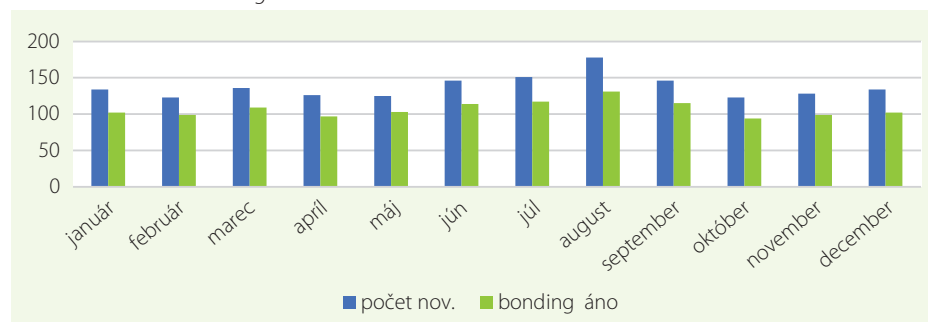
o možnosti realizácie bondingu bez ohľadu na pôrodnú hmotnosť novorodenca. V celom súbore ($n = 1\,650$) malo 1 080 (65,45 %) novorodencov fyziologickú pôrodnú hmotnosť od 3 000–3 990 gramov. 351 novorodencov (21,27 %) malo pôrodnú hmotnosť 2 500–2 490 gramov a u 76 novorodencov (4,60 %) sa pôrodná hmotnosť pohybovala v rozsahu od 2 000 gramov – 2 490 gramov. V kategórii hmotnosti od 1 500–1 990 gramov sa nachádzalo 27 novorodencov (1,63 %) a v kategórii s nízkou pôrodnou hmotnosťou (od 1 000–1 490 gramov) bolo 6 novorodencov (0,36 %). S hmotnosťou viac ako 4 000 gramov sa narodilo 109 novorodencov (6,60 %) a 1 novorodenec mal pôrodnú hmotnosť vyššiu ako 5 000 gramov (0,63 %). V súbore ($n = 1\,650$) novorodencov sa bonding praktizoval u 1 282 (77,7 %) novorodencov (Graf 1). Príčinou absencie bondingu boli bariéry zo

strany matky alebo novorodenca. V súbore novorodencov bez bondingu ($n = 368$) až 274 (16,61 %) matiek sa slobodne rozhodlo o nepraktizovaní bondingu a u 16 (0,96 %) nebol praktizovaný zo zdravotných dôvodov. Bariéry bondingu zo strany novorodenca sme identifikovali u 78 (4,73 %) novorodencov. Išlo o sťaženú bezprostrednú popôrodnú adaptáciu a odporúčanie lekára bonding nepraktizovať.

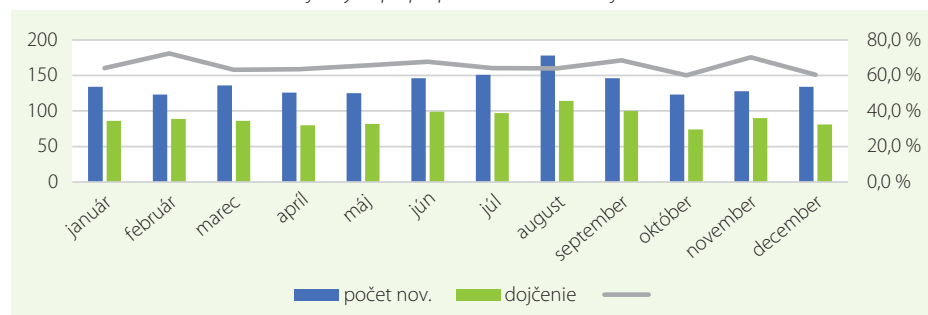
Frekvenčná analýza dát v zdravotnej dokumentácii novorodencov ($n = 1\,650$) preukázala, že pri prepustení do domácej starostlivosti bolo plne dojčených 1 078 (65,3 %) novorodencov (Graf 2). V súbore novorodencov (s bondingom) narodených v roku 2023 sme identifikovali kontinuitu dojčenia po bondingu.

Zastúpenie bondingu a plného dojčenia pri prepustení do domácej starostlivosti, podľa jednotlivých hmotnostných kategórií novorodencov je znázornené v Grafe 3.

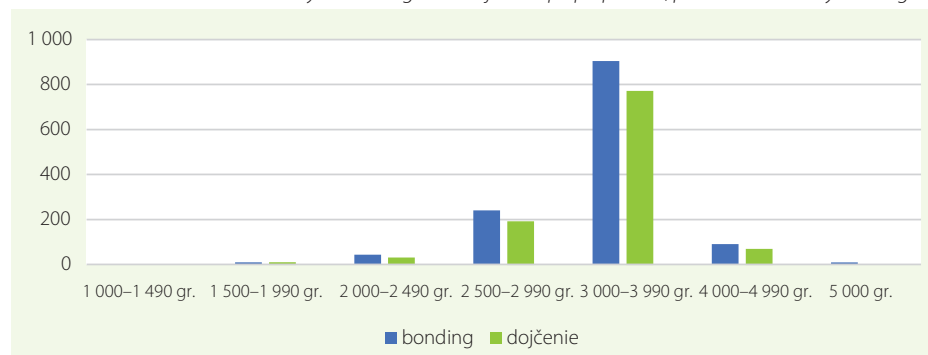
Graf 1. Realizácia bondingu u novorodencov za rok 2023

Graf 2. Počet novorodencov dojčených pri prepustení do domácej starostlivosti

Graf 3. Novorodenci s realizovaným bondingom a dojčením pri prepustení, podľa hmotnostných kategórií

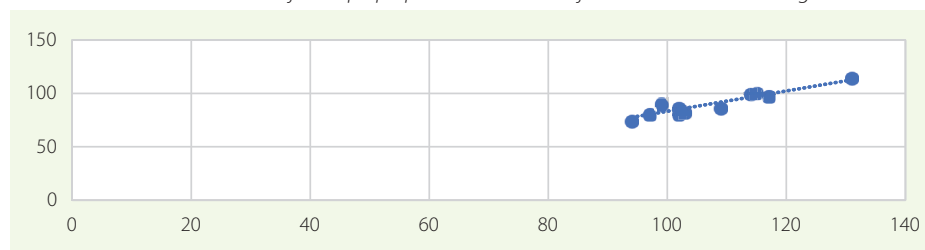

Korelačná analýza medzi bondingom a dojčením pri prepustení do domácej starostlivosti potvrdila silnú závislosť ($r = 0,9178$) medzi bondingom a plným dojčením pri prepustení do domácej starostlivosti (Graf 4).

Diskusia

Podpora matky a dieťaťa ako celku bezprostredne po pôrode je v súčasnosti dôležitým prvkom zdravotnej starostlivosti, ktorá je realizovaná prostredníctvom bondingu na pôrodnej sále. Sampieri et al. (9) identifikovali v súbore párov matka a novorodenec ($n = 26\,578$) bonding u 78,7% Preukázali súvislosť medzi bondingom po pôrode a dojčením. Výsledky nášho štúdie sú porovnateľné s výsledkami prospektívnej kohortovej štúdie Brubera et al. (10). Autori uvádzajú, že v súbore oslovených žien ($n = 3\,006$) malo 56,5% matiek zabezpečený bonding po pôrode. Na pozitívny význam bondingu ako istej formy biokomfortu poukazujú Campos et al. (11). V súbore matiek ($n = 586$) malo ihneď po narodení bonding zabezpečený 60,1% novorodencov. Zo štúdie Svetovej

Graf 4. Korelácia závislosti dojčenia pri prepustení do domácej starostlivosti od bondingu

zdravotníckej organizácie vyplýva zistenie, že novorodenci, ktorí majú kontakt s matkou po pôrode, majú väčšiu pravdepodobnosť úspešného dojčenia (12). Z analýzy dáta nášho súboru ($n = 1\,650$), vyplýva, že 65,3% ($n = 1\,078$) novorodencov bolo plne dojčených pri prepustení do domácej starostlivosti. Tento počet je nižší ako počet vo výsledkoch štúdie Cox et al. (13), ktorí identifikovali 82,7% zastúpenie bondingu v súbore ($n = 426$). Potvrdili sme vysokú úroveň závislosti ($r = 0,9178$) medzi bondingom a dojčením. Sme toho názoru, že vzťah matky a novorodenca formou bondingu je biokomfort s dlhodobým pozitívnym účinkom na zdravie matky a novorodenca.

Záver

Potvrdili sme, že bonding ovplyvňuje rozvoj laktácie a plné dojčenie pri prepustení do domácej starostlivosti. Je možné ho považovať za prioritnú intervenciu pôrodnej starostlivosti, ktorý podmieňuje rozvoj citovej väzby. Eliminácie rutiny v zmysle oddelenia matky od novorodenca predstavuje významný posun v modernizácii komplexnej starostlivosti o matku a novorodenca. Odporúčame praktizovať bezpečný bonding a vytvárať podmienky na edukáciu matiek o bondingu, ako metódy popôrodnej starostlivosti s pozitívnymi prognózami.

LITERATÚRA

- Chovancová D. Prvé príloženie, bonding. In Bánovčin P. Zibolen M, a kol. Základné informácie o materskom mlieku a dojčení pre pracovníkov v zdravotníctve. Bratislava: A-medi management, s.r.o., 2016:49-54.
- Štandardný postup na výkon prevencie: Starostlivosť o matku a novorodenca podľa zásad Baby-friendly Hospital Initiative (BFHI) – podpora vzťahovej väzby a laktácie. [online]. [cited 2024 januar 30]. Available from: <https://www.standard-nepostupy.sk/standardy-bfhi/>.
- Mazúchová L, Kelčíková S, Vasilková P. Podpora bondingu po pôrode ako východisko úspešného dojčenia. In Pediatria pre prax. 2017;18(6):252-254. [cited 2024 februar 03]. Available from: <https://www.solen.sk/storage/file/article/d412cd69a-7ee2f19fb7150575eee209a.pdf>.
- Kaščíková N, Hašto N. Význam endogénneho oxytocínu pri prirodzenom vaginálnom pôrode a bondingu. s. 197-203.[online]. Slov. Gynek. Pôrod. 2018;25:197-203 [cited 2024 januar 30]. Available from: <https://zenskerekruhy.sk/wp-content/uploads/2018/12/NAT-gynapor-2018.pdf>.
- Widström AM. Skin-to-skin contact the first hour after birth, underlying, implications and clinical practice. [online]. 2019 Mar 13 [cited 2024 januar 30]. Available from: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC6949952/>.
- Alenchery AJ, et al. Barriers and enablers to skin-to-skin contact at birth healthy neonates-a qualitative study. [online]. 2018 Feb 9 [cited 2024 februar 03]. Available from: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC5807736/>.
- Fendrychová J. Prevencia náhleho neočakávaného postnatálneho kolapsu u novorodenca. In Pediatr. praxi 2021;22(3):237-239. Available from: <https://pediatriepropraxi.cz/pdfs/ped/2021/03/19.pdf>.
- Burianová I, Macko J. BONDING/SKIN-TO-SKIN KONTAKT. [online]. 2022 [cited 2024 marec 22]. Available from: https://cneos.cz/wp-content/uploads/2022/08/bonding_skin-to-skin_2021.pdf.
- Sampieri CL, et al. Influence of skin-to-skin contact on breastfeeding: result of the Mexican National Survey of Demo-

- graphic Dynamics, 2018. [online]. 2022.Jul. [cited 2024 januar 30]. Available from: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC9261042/>.
- Brubaker LH, et al. Early maternal-newborn contact and positive birth experience. [online]. 2019;46(1):42-50. [cited 2024 januar 28]. Available from: doi: 10.1111/birt.12378.
- Campos PM. Skin-to-skin contact and breastfeeding of newborns in a university hospital. [online]. 2020;41(spe):e20190154. [cited 2024 januar 28]. Available from: doi: 10.1590/1983-1447.2020.20190154.
- Skin-to-skin contact helps newborns breastfeed. [online]. 2022 august 07.[cited 2024 januar 28]. Available from: <https://www.who.int/westernpacific/news-room/feature-stories/item/skin-to-skin-contact-helps-newborns-breastfeed>.
- Cox K, et al. Factors associated with exclusive breastfeeding at hospital discharge in rural Western Australia. [online]. 2014;30(4):488-497. [cited 2024 februar 03]. Available from: doi: 10.1177/0890334414547274.